DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

PNEUMONIA.

10

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
PNEUMONIA;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE REVERENDI ADMODUM VIRI,

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU; ET

NOBILISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO;

Pro Gradu Doctoris,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

HENRICUS M'CREERY,

HIBERNUS,

SOCIET. REG. PHYS. EDIN. SOC. EXTR.

VIII. Calendas Julias, horâ locoque solitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBANT ADAMUS NEILL ET SOCII.

1807.

AVUNCULO CARISSIMO,

HENRICO M[c]CREERY,

ARMIGERO,

DE URBE KILKENNIENSI;

PROPTER SUMMAM CURAM ET SEDULITATEM,

QUIBUS A PUERITIA TENERA

AD HUNC USQUE DIEM,

EJUS ERUDITIONI COMMODISQUE

CONSULUIT;

ET

OB BENEFICIA NUNQUAM OBLIVISCENDA,

IN SE ATQUE SUOS COLLATA;

HANCCE DISSERTATIONEM ACADEMICAM,

GRATI ANIMI INDICIUM,

D. D. CQUE

AUCTOR.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

PNEUMONIA.

PROŒMIUM.

INSTITUTIS almæ hujus Academiæ, quæ unumquemque lauream medicam petentem, opusculum de re quavis medica aut philosophica conscriptum, edere jubent, obsecutus, de Pneumonia in pauca conferam.

Pulmones officia summi momenti præstant; malè affecti, mala dirissima sæpè sæpiùs inducunt.

ducunt. Sanitas eorum ad valetudinem faustam tuendam fulciendamque, quàm maximè necessaria est. Summam igitur medici attentionem, pulmones optimo jure sibi vindicant.

Morbi pulmonum, omnibus scriptoribus etiamsi ingeniosissimis assentientibus, haud facilè curantur, quamobrem viribus harum fisus tentamen hocce aggredior. De hac igitur re, verbis Livii, rerum gestarum scriptorum principis, majore mihi cum veritate quàm illi uti licet : " Et si, in tanta scripto-
" rum turba, mea fama in obscuro sit ; nobi-
" litate ac magnitudine eorum meo qui no-
" mini officient, me consoler *."

Pulmonum

* Liv. Histor.—Præfat. p. 1.

Pulmonum partiumque vicinarum inflammationum variæ sunt species, secundum multorum scriptorum opiniones : iisque speciebus nosologi nomina singula propria dederunt : hoc verò, si mihi judicare fas sit, sine causa fecisse videntur, propterea quod nulla signa sese offerunt, quorum beneficio hæ species, una ab altera secerni possunt ; et, præterea, discrimina talia in praxi parùm aut nihil utilitatis præbent. A sententiis igitur horum nosologorum facilè discedo, qui pulmonum partiumque vicinarum inflammationem in varias species pro sede ejus variante, diviserunt ; et omnes hasce species affectionesque internas, sub *Pneumoniæ* nomine comprehendere volo.

HISTORIA

HISTORIA MORBI.

Ad signa præcipua quæ in hoc morbo sese offerre solent, nunc paulò accuratiùs spectanda dicendaque venimus. Languor corporisque lassitudo ad initium plerumque invadunt ; quibus frigoris sensus, horror plùs minùsve auctus, vires admodum turbatæ minutæque, et calor auctus, succedunt.

Hæc signa spatio forsan paucarum horarum, subsequitur dolor lateris acutus, fixus, pungens, aliquando tamen obtusus, cum ponderis distentionisque in præcordiis sensu, costam sextam septimamve mediæ ferè longitudinis vel anteriùs paulò, sæpiùs occupans ; interdum ad scapulam, sternum, claviculasque jaculans.

Arteriarum

Arteriarum pulsus plerumque pleni, frequentes, duri, validi, citatique feruntur; interdum verò, morbo præsertim adulto, debiles necon inæquales fiunt: morbo ad mortem vergente, aut exiles aut tremuli, interdum vix percipi possunt, interdum deficiunt. Tussis, morbo præcipuè invadente, sicca sæpè humida, cruenta, dolorem augens, ægrum vexat turbatque. Sputa nunc copiosius, nunc pro colore varia sunt; sub initium morbi, plerumque tenuiora, minùsque colorata, dein paulatim spissiora, albidiora, flavidiora evadunt; in viridescentem colorem nonnunquam abeunt, nunc sanguine tincta fiunt, et quibusdam casibus, sanguis purus spumosus expuitur.

Respiratio, perpetuò difficilis, sub inspiratione præsertim auctâ, sæpè non nisi cervice erectâ, cum humeris claviculisque elevatis, exercenda. Spiritus, semper fervidus, sibilo nonnunquam trahitur.

Morbo

Morbo invadente, rhonchus, anhelitus crêber ægros vexant. Decubitus difficilis molestusque, et in latus affectum plerumque difficilior evadit. Facies sæpè fit tumida, vultusque ruber et floridus; sitis, inquietudo et anxietas urgent; oculi suffusi et inflammati evadunt; delirium supervenit: vesperem versus noctuque, omnia ingravescunt; dolor capitis vehemens; lingua sordida, cutis arida, alvus adstricta, urina multùm decolorata; deglutitio difficilis.

Nec loqui, morbo ingravescente, ægri interdum possunt. Sputum supprimitur; extrema frigescunt; sudores frigidi, viscidi, locoque uni proprii et contenti, nec per totum corpus ex æquo diffusi, prorumpunt.

Ex jam recensitis, multa signa ad Pneumoniam formandam constituendamque necessaria minimè habenda sunt; adventitia forsan potiùs consideranda sunt, quippè quæ aut præsentia aut absentia morbi naturam haud mutant.

mutant. Pauca eorum tantùm, *pathognomica* nuncupata, semper adsunt, morbumque constituunt.

DIAGNOSIS.

Morbi, quibus aliquid commune est cum Pneumonia, mihi videntur esse :

1mò, *Hepatitis.*

2dò, *Peripneumonia notha.*

3tiò, *Pleuritis spuria.*

De diversitate quæ inter eos morbos et Pneumonia existunt, nunc separatim et ordine dicendum est.

Hepatitis,—dextri hypochondrii tensione, et dolore manu premente, multùm aucto, tussi sicciore, minùsque molesta, vomitu singultuque, a Pneumonia in plerisque casibus facilè dignosci potest. In Pneumonia decubitus in latus

latus affectum difficilior et molestior fit; in Hepatitide verò facilior: et porrò spiritus gravior, pyrexiaque vehementior, Pneumoniam comitantur.

Peripneumonia notha.—De hac variis variæ sententiæ: CULLENUS, GREGORIUSque jure celeberrimi, affectum a Pneumonia vera, nonnisi gradu inflammationis, humorumque affluxu in pulmones copiosiori, diversum esse contendunt. Peripneumonia notha catarrhi quoque naturam sibi vindicat; et senectute confectas habituque corporis laxo fruentes, potissimùm aggreditur, ut et cattarho diu vexatos laborantesque: catarrho haud raro supervenit. Pneumonia verò, vino, diætæ opiparæ, spirituosisque liquoribus deditos, plerumque invadit. Dolor capitis immanis, vomitus, vertigo, somnolentia, sensusque ponderis angustiæve in parte thoracis aliqua, Peripneumoniam notham sæpiùs comitatur: pyrexia vel lenis vel omninò abest. Et præterea, materies quæ ex pulmonibus ægrorum

rum peripneumonia notha affectorum pituitosa et viscida esse observatur; in Pneumonia vera sanguinea plerumque evadit.

Pleuritis spuria.—A pleuritide spuria morbus de quo tractamus cautè discernendus est; in hoc enim errare, ægri vitam in discrimen facilè perducere potuerit. Tussis vel nulla, vel sine sputo levis; dolor manu premente auctus, sæpè cum tumore rubidineque, pleuritidem spuriam comitantur.

PROGNOSIS.

In prognosi hujusce morbi tradenda, pyrexiæ, tussis, doloris, præcipuèque spirandi difficultatis, rationem habeamus oportet. Magna et vehemens pyrexia, tussis frequens ac dolens, quàm maximum periculum portendunt. Cùm morbus sine sputo vix ac ne vix quidem resolvi potuerit, tussis sicca nequaquam

bona haberi potest, vel morbo ineunte vel adulto. Dolor acutus motu aliâve ratione auctus, perstans et ab altero ad alterum latus migrans, sine dubio ægrotanti periculum minitatur; et mala potissimùm auguratur, si spiritui graviori sese comitem præbeat.

Spirandi difficultas nunquam periculi expers, semper inter signa pessima optimo jure est habenda. Ubi spiritus ægro in latus decumbenti tantummodò duci potest, signum infaustum est; cùm spirandi potestas ægrotanti supino solùm est, multò magis infaustum periculosumque; orthopnœa verò, cum sudore circum caput, cervicemque potissimùm, erumpente; vultu tumescente et erubescente; pulsuque debili et inæquali, periculum maximum, imò mortem, præsagiunt. Delirium, phrenitis, anxietas aucta, singula infaustum eventum minitantur. Vigilia perstans, inter signa pessima recensenda est; quando extrema frigent, ungues livent et incurvantur, de ægro conclamatum est.

Quod

Quod morbi crisin pertinet, intra septem aut novem dies, vel longissimè octodecim, judicare possumus. Inter diem tertium septimumque, æger sæpè e medio tollitur. A die tertio ferè ad septimum, dolor remittat, et adstantes præ imperitia vanâ spe sæpè lætat, quoniam nec rarò mortem præcurrit.

Si inter dies morbi primos sputum facilè excernitur et flavum est, non multùm sanguine permixtum, tussisque gravis expers, fausti ominis est. Epistaxis, sanguis e venis hæmorrhoidalibus profusus, dejectiones alvi biliosæ, urinaque sedimentum copiosum subrubrum deponens, fausta quoque erunt: sudores calidi, fluidi, copiosi, universi faustum eventum portendunt, dum eodem tempore pulsus tardior, calor, aliaque febris signa, minuuntur.

CAUSÆ

CAUSÆ PRÆDISPONENTES.

Inter has, tempora anni certa, hyems scilicet ac ver, meritò numeranda sunt : tempusque varium, vicibus frigoris, ac caloris alternans, pulmonibus semper periculosum est.

A temperamento multùm pendere inter omnes constat ; sanguineumque esse huic morbo magis obnoxium, æquè certum est. Liquores spirituosi, victus plenus, exercitatio vehemens, ad hunc morbum inducendum multùm conferre creduntur. Evacuationes solitæ, sive naturales sive arte factæ, minutæ aut suppressæ, proclivitatem gignunt : perspirationem, catamenias, hæmorrhagiasque usu inveteratas, profluvia per fonticulos ac similia facta, inter illas enumerare liceat. Hicce morbus eos imprimis afficit, quibus est thorax angustus, tumores aut scirrhosi aut strumosi,

mosi, vel in pulmonibus vel in thoracis viscere quopiam alio existentes. Dignum est insuper memoratu, morbos priores huic morbo proclivitatem reddere.

CAUSÆ OCCASIONALES.

Inter has, frigus jure præcipuum habetur, magisque nocet si cum humore sit conjunctum, et potissimùm quando corpori jam calenti applicetur. Exercitatio pulmonum nimia et vehemens, aut clamore aut instrumentis musicis inspirando, morbum, cùm jam adsit proclivitas, excitare potis est. Pathemata mentis, iracundia scilicet vehemens, ac similia, hunc morbum quandoque inducunt.

RATIO MEDENDI.

Hujus morbi medendi, tria consilia præsertim sese offerunt:

1mò, Ad actionem vasorum auctam, et sthenicam diathesin minuendam.

2dò, Ad sputa promovenda.

3tiò, Ad irritationes tollendas, et quædam symptomata mitiganda.

1mò, Causa hujus consilii absolvendi, sanguis detrahendus est, quippè remedium, quod omnibus aliis facilè antecellit: nunc verò, et signorum violentiam et ægri vires rationem semper oportet. Ab ægro firmo, robusto et pleniore, sanguis ad libram unam et semissem, tutò mittitur, et quò majus vulnus sit, eò meliùs. Unciæ vigintæ quatuor plusve pro larga, duodecim minùsve pro detractione modica, habentur. Si unâ detractione dolor et spirandi difficultas parùm recedant; sanguis eodem die rursùs ac forsan copiosiùs est mittendus. Remissio verò doloris, spiritusque, dum sanguis profluit, lenior et minùs curta evadens, quoad copiam quæ tunc temporis mitti debeat, medicum certiorem faciet. Ob-

servandum

servandum est quosdam animi deliquio primâ detractione esse opportunos; et eosdem alteram tertiamque meliùs fàciliùsque perlaturos, medicis omnibus benè notum est. Sanguinis missionem sub initium morbi, remedium efficacissimum esse, inter omnes constat: post diem quartum quintumve morbi, nihil ægro prodest, ut quidam medici perhibent: alii tamen medici, et optimo jure, sententiam longè diversam habent; at GREGORIO nostro, sanguinem ante diem tertium abstractum meliùs et citiùs levare dicenti, facilè assentior. Si verò detractiones priores, vel parciores justo sint, vel post etiam detractionem largam, spirandi difficultas, dolor et tussis, redierint, absque indicio ullo suppurationis aut effusionis, viribusque ægri non multùm fractis, sanguis quarto vel quovis die, ad finem tertiæ etiam septimanæ usque, sine dubio mittendus. Varii varias sanguinis quantitates in hoc morbo, detrahendas esse contendunt: quorum omnium sententias recensere longum foret. CULLENI, jure magni nominis, mentis

mentis esse volumus. Hic medicus, ægrum robustum, firmum et pleniorem, sanguinis missionem, ad libras quatuor vel quinque per bidui triduive spatium, facilè sustinere posse, compertum habuit. In primo morbi stadio sputa interdum sese ostendunt; in hoc verò stadio, spes morbi expugnationis in sputorum virtute minimè ponenda est: quamobrem venam incidere nequaquàm hærere oportet, et præcipuè si alia signa graviora instarent: stadio verò morbi provectiore, cum sputa libera et copiosa egerantur, cùm signa alia remissionem portendentia adsint, et præcipuè cùm sanguinis detractio satis larga præcedat, tandem scalpello abstinendum est. Sin autem vel sputa posteà reprimantur, vel dolor lateris, spiritusque, sputis etiam remanentibus, urgeant, ad scalpellum iterum iterumque confugere et decet et oportet; nullo alio enim modo meliùs morbo obstatur.

Quantam sanguinis jacturam in tali casu corpus humanum sine discrimine ferre potest, ex exemplo

exemplo notabili; quod ab ipso ægro, artem salutiferam in hac urbe exercente, accepi, quodque, permissu ejus benignè dato, recenseo, liquidò constabit. Juvenis viginti quinque annorum natus, robustus et succi plenus, mane quartam circiter horam Pneumoniâ subitò infestabatur, et ingruebant statim omnia illa symptomata quæ hunc morbum comitari solent: symptomata horam versus octavam magis severa fiunt; tunc æger, medicinæ, ut anteà dixi, peritus, venam sibi solvi curavit, et unciæ triginta quinque sanguinis detrahebantur. Horâ decimâ A. M. ad dimidiam elapsa, symptomatibus adhuc ingravescentibus, unciæ triginta quinque iterum ab eadem vena proliciebantur. Post hanc venæsectionem, pulsus usque manebat justo validior, et sputum rejiciebatur cruentum: horâ primâ igitur, vena tertiâ vice incisa, sanguinis unciæ triginta tres educebantur; vesicatorium magnum pectori applicabatur, et catharticum æger sumpsit. Sequenti die, dolore et aliis inflammationis notis etiam nunc urgentibus, horâ deci-

mâ A. M. sanguinis missio iterum administrabatur, Doctore HAMILTON, Nosocomii Regalis medico, qui ægrum tunc primùm visebat, jubente, usque ad uncias viginti duo. Quo facto, in meliùs quidem vergebant omnia; successit respiratio liberior, et dolor totus conticuit.—P. 86. Postero die, horâ undecimâ, Doctor GREGORY, (qui hunc casum in prælectionibus narravit), unà cum Doctore HAMILTON ægrùm visebat, et tunc temporis nulla pneumoniæ urgebant. Die sequenti æger integram recuperavit sanitatem, nullis effusionis aquosæ signis in aliqua corporis parte apparentibus. Intra horas igitur viginti sex, unciæ 125 sanguinis educebantur, unciis 103 intra horas quinque emissis.

Hirudines cucurbitulæque cruentæ aliquando optimè conveniunt, et valdè prosunt; optimè valent quando spirandi difficultas quodammodo cessat, et dolor lateris, et manè potissimùm, urgeat; horum beneficio quoque sanguis quàm proximè ad partes laborantes

est

est mittendus. Sub primum morbi stadium sputa interdum sese ostendunt; in hoc verò stadio spes morbi expugnationis, in sputorum virtute minimè ponenda est: quamobrem venam incidere nequaquam hærere oportet, et præcipuè si alia signa graviora instarent: stadio verò morbi provectiore, cùm sputa libera et copiosa egerantur, cùm signa alia remissionem portendentia adsint, et præcipuè cùm sanguinis detractio satis larga præcedat, tandem scalpello abstinendum est. Sin autem vel sputa posteà reprimantur, vel dolor lateris, spiritusque, sputis etiam manentibus, urgeant, ad scalpellum iterum iterumque confugere et decet et oportet; nullo alio enim modo meliùs morbo obstatur.

Digitalis purpurea.—De utilitate hujus remedii in hoc morbo, verbis Doctoris Currie, dicentis de Phlegmasiis, uti mihi liceat: "Digitalis does not, indeed, supersede the use "of the lancet in these diseases, but it diminishes the extent to which it is required;

"and it may be used with safety and success, "in cases where the lancet can no longer be "employed *."

Epispastica—partibus affectis et apprimè dolentibus applicata, magnos affectus edunt, et ad dolorem amovendum quàm optimè valent. Hoc multiplici exemplo, et unanimâ medicorum assentione, probatur: hæc verò, nisi in morbo admodum levi, antè sanguinis missionem unam alteramve, in rem minimè fore creduntur, cujus quoque sententiæ esse me haud pœnitet. In hoc morbo curando, iterum iterumque sæpè indicata sunt, et thoracis parte alicui admoveantur, extremis namque partibusve aliis remotis admotæ, parùm aut nihil prosunt.

Quod alvi statum attinet, pauca tantùm dicenda sunt. Cathartica stimulantia in hoc morbo jure desueta sunt; alvi tamen purgatio, rationi pariter atque rei factæ consentaneum

* Vide Medical Reports, vol. ii. p. 420.

neum est; et in infantiam morbi, plena si fuerit, sanguinis ideò impetum temperat minuitque, cum insigni et subito totiùs morbi levamine, ita ut sæpè venam alteram incidere abstinendum sit.

Sudore sponte prorumpente, hic morbus quandoque faustè tollitur; cautè tamen arte excitari debet, quia aut calore aut stimulantibus elicitus, ægro facilè exitio erit: Si verò corpus, post signorum remissionem, liberè sudare cœperit, boni ominis erit, diaphoreticisque mitioribus promoveatur. Sin autem sudor sit gelidus, viscidus, loco proprius, per membra omnia non diffusus, spirandi difficultate adhuc durante, non nisi summo cum periculo eliciendus est.

2dò, *Ad sputa promovenda, et irritationes tollendas.*—Ad hanc indicationem absolvendam, diluentibus tepidis, demulcentibus, rebus mucilaginosis, remediisque expectorantibus utimur. Decocta avenæ hordeive, vel

acido

acido vegetabili, vel fructu maturo, gratiora reddita, multùm prosunt.

Causa tussis levandæ, sputique promovendi, ad salina quoque tutè confugere licet.

Mucilaginosa et oleosa partes a materie irritante defendunt. Cùm tussis urgeat, et somnus, sanis et ægris adeò necessarius, turbatur, spirandi difficultate et febre diathesique phlogisticâ remotis, opium, omnibus assentientibus, divinum est remedium. Aquæ calidæ vapores in pulmones hausti partes laxant, et ad sputum expediendum multùm conferunt. Omnia quæ terrorem ægro incutiant vel animum ejus nimis perturbant, diligenter evitanda sunt. Lux nimia, quippè quæ stimulat, multùm nocet ; calor major eundum effectum præstat.

Hinc causa obvia est, quarè hoc morbo tentati, cubiculo amplo nec lecto nimium utantur, et loquela, præsertim cùm nimia sit,

quippè

quippè quæ pulmones nimis quassit, ægri quàm cautissimè sibi caveant: et tempestiva abstinentia laborantem quàm maximè adjuvat. Diæta tenuis et minimè irritans esse oportet: præcipuè ex lacte, fructibus hortensibus, hordei decocto, ac similibus, constare necesse est.

